

УДК 631.1.017:330.33.012

Ревуцька А. О.

Смолій Л. В.

Бурляй А. П.

Уманський національний університет садівництва

СУЧАСНІ АГРОФОРМУВАННЯ ТА ЇХНЯ РОЛЬ У РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У статті виокремлено причини погіршення фінансового та економічного стану сільськогосподарських підприємств, особливо великих аграрних та агропромислових компаній. Досліджено низку масштабних за розміром компаній, які через сукупність певних причин стали збитковими. Зроблено висновок про збереження пільгового оподаткування аграріїв. Надано пропозиції щодо подолання економічної скрути аграріїв у коротко- і довготривалому періодах з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

Ключові слова: економічна підтримка аграріїв, концентрація виробництва, фінансово-економічний стан, агрохолдинги, вертикально інтегровані структури, горизонтально інтегровані структури.

Постановка проблеми. Понад двох десятиліть ринкових перетворень в Україні залишається невизначеною відповідь на запитання: яка модель сільськогосподарського устрою створена і розбудовується в сучасних умовах? Важливість питання посилюється у зв'язку з майбутнім запровадженням купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення та глобалізацією продовольчих ринків, неоднозначні наслідки якої відчувають як виробники продовольства, так і його споживачі.

Відаючи належне всім чинникам, які вплинули на формування сучасної системи аграрного виробництва в Україні, варто зазначити, що її становлення відбувалося, головним чином, шляхом пристосування сільськогосподарської галузі до реальних умов функціонування національної економіки в період її ринкового трансформування. У результаті в Україні сформувалася подвійна структура аграрного виробництва, яка представлена корпоративним сектором (агрохолдингами, вертикально інтегрованими структурами, господарськими товариствами) та індивідуальним сектором (реальними фермерами та ОСГ) [1]. Умовою такого розвитку було забезпечення рівноправного господарювання для всіх організаційно-правових форм аграрного бізнесу. Проте останнім часом акценти в даній проблематиці почали зміщуватися, особливо у великих аграрних та агропромислових компаніях.

Поштовхом до такого зміщення стала затяжна і глибока фінансово-економічна криза в Україні та викликана нею гостра потреба в залученні державою фінансових ресурсів для розв'язання соціально-економічних проблем, у край загострених військовою агресією сусідньої держави. Одним із важливих шляхів розв'язання цієї проблеми владними структурами вбачалося переведення аграріїв на загальні засади оподаткування, тому що останні роками сільське господарство досягало вищої рентабельності виробництва порівняно з іншими галузями економіки. Так воно й є: у 2010–2015 рр. рівень рентабельності галузі становив відповідно 21,1%, 27,0%, 20,5%, 11,2%, 10,3%, 9,0% [2; 3], тоді як в інших галузях він був значно нижчий. Тому, на нашу думку, врахування факту вищої рентабельності галузі без аналізу причин її досягнення може бути некоректним висновком щодо реального рівня ефективності діяльності сільськогосподарських товаровиробників.

Підвищення рентабельності було викликано, на нашу думку, в агропромисловій галузі істотним зростанням світових цін (як зовнішній чинник) і внутрішніх цін на сільськогосподарську

продукцію та продовольство. Але також потрібно і врахувати волатильність світових цін, можливий їх значний спад (досвід 2014 р.), що призвів до великих утрат аграріями і навіть до їхньої збитковості. Водночас прихильники єдиних засад оподаткування не звертають увагу на те що, саме завдяки підвищенню ефективності сільського господарства воно стало основною галуззю, що нині забезпечує валютні надходження в державу з високим плюсовим сальдо. Що стосується внутрішніх чинників, які нині штучно завищують рентабельність галузі, хотілося б відзначити такі: низький рівень оплати праці сільськогосподарських працівників порівняно з іншими галузями економіки, низька орендна плата за землю, суттєве погіршення в 2014 р. фінансово-економічного стану сільськогосподарських товаровиробників без змін на сьогоднішній день.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам сучасного фінансово-економічного стану сучасних аграрних підприємств, особливо суб'єктів великого (масштабного) бізнесу, присвячено публікації багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців та аналітиків: В.Г. Андрійчука, О.О. Прутської, П.Т. Саблука, М.Ф. Кропивко, М.М. Кропивко, О.Г. Шпикуляк, В.В. Юрчишина, І.І. Лукінова, М.Й. Малика, І.В. Лазні, І.Й. Малога, А.О. Гуторова, Ю.О. Нестерчук, Ж.-Ж. Ерве, Г. Дінз, Ф. Крюгер та ін.

Мета статті полягає у дослідженні та систематизуванні причин погіршення економічного та фінансового стану підприємств сільськогосподарського сектору, виокремленні причин негативного впливу, формуванні заходів у короткотривалому та довготривалому періодах, що дасть можливість зміцнити і стабілізувати економіку всіх структур аграрного бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині в аграрному секторі ми спостерігаємо затяжний важкий фінансовий і економічний стан, викликаний декількома причинами. Найголовнішою і найбільшій причиною є військова агресія Російської Федерації (на оборону нашої території сьогодні витрачається маса грошових і матеріальних ресурсів), утрата понад 20% економіки через анексію Криму та невикористання понад 15% посівних площ країни на її східних територіях. Ця ситуація спричинила відтік іноземних інвесторів із країни та вивіз капіталу за кордон великим бізнесом.

Із боку банківської системи України різко збузилися масштаби кредитування аграрного сектору. Причому у зв'язку з впливом банківських депозитів фізичних осіб сільськогосподар-

ські товаровиробники втратили довготривалі кредитні ресурси. Станом на початок 2015 р. із банків було забрано депозити на суму 155 млрд. грн. і 16 млрд. дол. США. Нині кредит для аграріїв став малодоступним через високі відсоткові ставки – 27–30% річних.

Другою причиною стало зниження цін на світовому ринку, особливо на зерно. На I півріччя 2014 р. ціни знизилися майже на 9%, аграрний сектор у цьому періоді став збитковим на відміну I півріччя 2013 р., коли він був досить прибутковим. Аналогічна тенденція зниження цін відбулася на початку 2016 р. у розмірі близько 7–8% порівняно з I півріччям 2015 р.

До третьої причини можна віднести девальвацію національної валюти, що призвела до зниження ефективності та навіть збитковості багатьох аграрних підприємств. Подальша девальвація і зростання курсових різниць є досить жорсткими викликами і навіть загрозою для економіки аграрного сектору і країни у цілому.

Четверта причина – вагоме подорожчання паливно-мастильних матеріалів, мінеральних добрив, хімікатів, подорожчання ресурсів для проведення весняної посівної кампанії до 50% порівняно з минулим роком.

П'ята причина – військові дії на сході України на окупованих територіях та областях, що межують із ними, агропромислові компанії з іноземними інвестиціями були виставлені на продаж, що несе в собі втечу капіталу.

Сукупність названих причин зумовила значне погіршення економічного стану відомих і найбільших агропромислових компаній, які до сьогодні вирізнялися великими масштабами виробництва, міцним фінансово-економічним становищем. Наприклад, у компанії «KSG-Агро» виникли складнощі з погашенням заборгованості в іноземній валюті через різке знецінення гривні. У I півріччі 2014 р. компанія мала збиток 19,0 млн. дол. США, тоді як у цей період у 2013 р. вона була прибутковою, чистий дохід становив 12,0 млн. дол. США. Причиною збитковості також стала та обставина, що половину своєї продукції компанія виготовляла в Криму.

Великі фінансові складнощі виникли в агропромисловій компанії «Мрія». У серпні 2014 р. «Мрія» оголосила дефолт через неможливість виплатити 9,5 млн. дол. США по відсоткових платежах і близько 120 млн. дол. США для погашення основного боргу. Керівництво компанії вважає, що ситуація, яка склалася, спричинена девальвацією гривні, падінням цін на світовому ринку, особливо на зернові культури.

У другій половині 2016 р. компанії «KSG-Агро», «Мрія», «Мілкленд» звернулися з проханням до своїх кредиторів про реструктуризацію боргу з можливістю перенесення погашення боргів до серпня 2019 р.

Із вищевикладеного ми бачимо, що у великих агропромислових компаній України виникли серйозні фінансові та економічні труднощі, що спричинили розглянуті причини. Також ми не виключаємо погіршення фінансового стану і в інших компаніях та можливість їх збитковості. Оже, за цих умов переведення великих компаній на загальні засади оподаткування, як це планується урядом, було б помилковим нині і навіть у найближчому майбутньому, тому що ці структури ведуть великотоварне експортоорієнтоване виробництво, що передусім забезпечує надходження іноземної валюти в державу [4].

Нині звучить думка, що агрохолдинги себе вичерпали й що ставку потрібно робити на розвиток малого та середнього бізнесу. Безумовно, нині необхідні системні заходи щодо прискореного розвитку малого і середнього бізнесу [5]. Але щодо великих аграрних підприємств, заборонити їх було б грубою помилкою, через яку сільське господарство може бути доведено до стану занепаду кінця 90-х років ХХ ст. Інша справа, що необхідні наукові обґрунтування розмірів землекористування цих компаній і щодо інших важелів поліпшення їхнього функціонування [6].

Про важливість розвитку великих компаній в аграрному секторі економіки доводить також і зарубіжний досвід. Для вдосконалення організаційних форм господарювання в сучасних умовах у світовій практиці набула розвитку агропромислова інтеграція кооперативного типу. Можна виділити два різновиди такої інтеграції: західноєвропейську та північноамериканську.

У США і Канаді пішли шляхом створення гігантських багатопрофільних кооперативів, які довгий час успішно розвивалися в умовах жорсткої конкуренції як на Американському континенті, так і за його межами. Так, за повідомленням В.О. Цимбала, Саскачеванський пшеничний кооператив Saskatchewan Wheat Poul був найбільшим пшеничним кооперативом, мав 450 зернових елеваторів. До нього було приєднано кооператив тваринників, уведено в дію олійний комбінат, борошномельний комплекс. Ним створювалися спільні підприємства з виробництва добрив, переробки олійних культур та у сфері міжнародного маркетингу зерна, викупувалися пакети акцій збанкрутілих компаній. Кооператив вкладав свої капітали у виробництво спирту, солоду, пива, в борошномельну і хлібопекарську промисловість [7].

Кооператив Agwai вважався найбільшим сільськогосподарським кооперативом США, доходи якого в сприятливі роки доходили до 4 млрд дол. Про розмір кооперативу свідчать дані щодо кількості його членів – 92 тис. і кількості представницьких структур – у 13 штатах США. Спочатку це був суто маркетинговий кооператив із продажу через власну торговельну мережу сільськогосподарської продукції. Також він здійснював консервування очків, мав досить розгалужене і потужне складське та холодильне господарство. Із часом діяльність кооперативу все більше урізноманітнювалася. Кооператив розширював торговельну діяльність: продавав добрива, корми, бакалійні товари. Водночас здійснював переробку зерна, молока, виробництво олії [7].

Таким чином, агропромислова інтеграція кооперативного типу за американським зразком дає підстави зробити узагальнений висновок: такі кооперативи формувалися за значного ігнорування основних принципів створення кооперативів та їх основного функціонального призначення – обслуговувати сільськогосподарських товаровиробників, дотримуватися демократичного принципу під час прийняття рішення «один член – один голос», який часто порушувався з орієнтацією на принцип голосування в товариствах з обмеженою відповідальністю [8].

Особливо негативну роль відіграли надмірна багатопрофільність (вертикальна конгломератна інтеграція) і масштаби діяльності.

Приклади банкрутства гігантських структур повинні стати серйозним застереженням для багатьох вітчизняних холдингових компаній, які у своїй діяльності стали виходити далеко за межі агропро-

мислового виробництва, водночас орієнтуючись на збільшення площ сільськогосподарського землекористування, що загрожує виникненню конфлікту інтересів різнопрофільних структур і ускладненню системи управління такими компаніями.

Європейська модель агропромислової інтеграції в кооперативному секторі будується за іншою ідеологією, тут відсутні гігантоманія і надмірна урізноманітненість діяльності. Створенні вертикально інтегровані кооперативи є більш однопрофільними, вузькоспеціалізованими, їм не притаманна гостра конкуренція. Головною метою їхньої діяльності є не одержання прибутку, як це властиво американським кооперативам, а обслуговування своїх членів.

Важливою є і та обставина, що кооперативи з переробки сільськогосподарської продукції забезпечують обов'язкові норми і вимоги до технології виробництва продукції та її якості і застосовують жорсткі санкції до тих членів кооперативів, які їх порушують.

Спостерігається також деяка еволюція фундаментальних основ внутрішнього економічного середовища агропромислових кооперативів. Зокрема, має місце деякий відхід від дотримання кооперативних принципів. Скажімо, спочатку в США, а тепер і в окремих країнах Західної Європи виник новий різновид кооперативів, в яких паї членів кооперативу мають вартість і можуть вільно продаватися. Наприклад, в Ірландії створюються кооперативно-акціонерні товариства, в яких переробка сільськогосподарської продукції належить акціонерному товариству, але його контрольним пакетом акцій володіє кооператив [9].

У вітчизняному агропромисловому комплексі агропромислова інтеграція кооперативного типу не набула розвитку. Це ж стосується і таких кооперативів із переробки сільськогосподарської продукції. Нині продовжується ціновий диктат підприємств III сфери АПК (самостійних чи дочірніх підприємств агропромислових холдингів), від чого економічно потерпають сільськогосподарські товаровиробники, тому вони економічно заінтересовані мати власне переробне виробництво.

Проте більшість аграрних підприємств неспроможна через обмежені фінансові ресурси створювати власні переробні виробництва із сучасною передовою технологією. Більш того, навіть за наявності коштів (власних і позичкових) такий крок економічно не завжди може бути виправданий, оскільки згадані переробні виробництва також будуть відносно малими за розмірами порівняно із сучасними потужними і модернізованими переробними підприємствами, а отже, менш ефективними і неконкурентоспроможними [10].

Відповідно до дослідження Української аграрної конфедерації (УАК), кількість аграрних компаній в Україні за 2016 р. зменшилася на 3,7% порівняно з 2015 р., відповідно за рік закрилося 1 784 сільськогосподарських підприємства. Якщо аналізувати останні чотири роки, то кількість аграрних підприємств в Україні зменшилася на 5,2% (2 525 од.).

Рекордна кількість закритих підприємств на кінець 2016 р. припала на Одеську область – 441 од. (9,3%), Закарпатську область – 227 од. (19,6%).

Позитивну динаміку вдалося зберегти у п'яти областях: Миколаївській (+138 підприємств), Черкаській (+71), Київській (+42), Вінницькій (+23), Донецькій (+13) [11].

Зважаючи на важливість розвитку великих компаній у сільському господарстві, влуч-

ними є погляди зарубіжних фахівців. Зокрема, Ж.-Ж. Ерне, радник правління із сільськогосподарських питань «Креди Агріколь Банк», зазначає, що український аграрний сектор нині за крок від того, коли великі підприємства почнуть співробітничати із середніми у сфері закупівлі в останніх зерна на експорт. Для середніх гравців – це можливість одержати закупівельну ціну, наближену до світової, а для великих – формувати значні партії продукції, які продаватимуть на світовому ринку на вигідних умовах, тому, велику роль у зміні цієї структури і підвищенні продуктивності мають відіграти агрохолдинги [12].

Відомі зарубіжні вчені Г. Дінз, Ф. Крюгер і С. Зайзель стверджують, що в конкурентній боротьбі компанії, щоб вижити, повинні зростати, а тому не існує ні оптимального їх розміру, ні максимального. «Оптимальним», на їхню думку, є ще більший розмір, ніж у минулому році, більший, ніж у конкурентів [13]. Досить дискусійними є положення цих учених стосовно безмежного зростання компаній, хоча б з огляду на недопущення їх монопольного становища на ринку. Але думка щодо необхідності зростання компаній, орієнтації їх на завоювання нових ніш на ринку відображає важливість підвищення концентрації виробництва на основі розвитку саме великих підприємств.

Стосовно проблеми фінансової кризи аграріїв, то пошук відповідей і шляхів її подолання доречно розкривати у короткостроковому та довгостроковому періодах. У короткостроковому періоді доречно було б перейняти світову практику, коли держава здійснює дотацію в реальну економіку, щоб активізувати виробництво, це дало б можливість вітчизняному сільському господарству як експортоорієнтованій галузі приносити державі значні валютні кошти і тим самим позитивно впливати на зміцнення гривні та повернення валютних боргів державі. У довгостроковому періоді сьогодні актуальною проблемою для вітчизняних аграріїв є вихід на європейський товарний ринок навіть за невеликих масштабів продажу, що передбачені квотами ЄС на вітчизняну сільськогосподарську продукцію і продовольство. Ми вважаємо, що доступ українських товаровиробників на ринок ЄС у перспективі зростатиме, особливо з огляду можливостей постачання вітчизняної органічної продукції. Це відкриє широкі можливості для нарощування Україною експорту сільськогосподарської продукції та продовольства, що підвищить роль АПК у забезпеченні країни валютою і до того ж дасть змогу агробізнесу здобути повну незалежність від непередбачуваного російського ринку.

Висновки. Сукупна дія причин зумовила погіршення фінансово-економічного стану аграріїв і навіть великих компаній агробізнесу, у деяких випадках їх збитковість. На кінець 2015 р. низка відомих агропромислових компаній одержала збитки, хоча в минулих роках вона працювала прибутково. На кінець 2016 р. кількість сільськогосподарських підприємств скоротилася на 5,2% (2 525 одиниць). Із цього впливає правильність рішення щодо збереження для всіх аграріїв умов пільгового оподаткування. На нашу думку, не є критичним підвищення ставок єдиного податку для сільськогосподарських товаровиробників, а також індексація грошової оцінки землі підвищує податкове навантаження на них. Таким чином, доцільно істотно підвищити соціальну відповідальність агробізнесу – платників єдиного податку четвертої групи, встановивши ставку обов'язкового соціального збору в розмірі

від 0,3% для малих форм господарювання до 1% від грошової оцінки землі для великих аграрних і агропромислових компаній.

За умов глобалізації світової економіки формування великотоварних аграрних підприємств стає важливою умовою збереження конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва. В аграрному секторі економіки України такі великотоварні підприємства, як правило, вертикально інтегровані і розвиваються переважно у конгломеративних формах, які юридично оформлені у вигляді різних об'єднань господарських підприємств. Найбільш поширеною організаційно-правовою формою є холдингові компанії. З'ясовано, що розвиток великих компаній в агросекторі характерний і для низки інших країн, тому є підстави

вважати, що це явище є не місцевим, а транснаціональним та характерне для країн зі значними масивами земельних ресурсів.

Розв'язання проблеми фінансової скрути аграрної сфери доцільно розглядати в короткостроковому і довгостроковому періодах. У першому – збільшити залучення коштів аграріїв на умовах фінансового лізингу, здійснити цілеспрямовану емісію НБУ для закупівлі аграріями необхідного ресурсу під весняну кампанію. У довгостроковому періоді важливо зберегти наявні напрями державної підтримки, посилити зусилля щодо виходу вітчизняних аграрних компаній на європейський товарний ринок, що дасть змогу підвищити імідж вітчизняної сільськогосподарської продукції та продовольства.

Список використаних джерел:

1. Ревуцька А.О. Реформування відносин власності в аграрній сфері економіки України: [монографія] / А.О. Ревуцька. – Умань: Візаві, 2016. – 204 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/3374>.
2. Сільське господарство України. Статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики, 2013. – С. 53.
3. Статистика сільського господарства та навколишнього середовища [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm.
4. Андрійчук В.Г. Виклики агробізнесу: пошук відповідей / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2015. – № 5. – С. 12–22.
5. Іщенко Г. Посівна 2015: бракує грошей / Г. Іщенко // Уряд. кур'єр. – 2015. – 18 лютого. – № 30.
6. Андрійчук В.Г. Проблемні аспекти регулювання функціонування агропромислових компаній / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2014. – № 2. – С. 5–22.
7. Fairbairn B. Losing Sight of the Qoall Agwau / B. Fairbairn. – Saskatchewan, 2013. – P. 30.
8. Гуторов А.О. Економічне обґрунтування раціональних розмірів сільськогосподарських підприємств: теорія та практика / А.О. Гуторов. – Харків: Міськдрук, 2012. – 377 с.
9. Пацов А.Г. Развитие сельскохозяйственной кооперации в Европейском Союзе / А.Г. Пацов // Экономика сельского хозяйства России. – 2007. – № 3. – С. 19–20.
10. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: [підручник] / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2013. – 779 с.
11. В каких регионах закрылось больше всего аграрных компаний [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://delo.ua/business/v-kakih-regionah-zakrylos-bolshe-vsego-agrarnyh-kompanij-327811/> © delo.ua
12. Будущее сельского хозяйства за агрохолдингами – иностранный эксперт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://latifundist.com/novosti/23097-budushchee-selskogo-hozyajstva--za-agroholdingami--inostrannyj-ekspert>.
13. Развитие аграрных холдинговых формирований та заходи з посилення соціальної спрямованості їхньої діяльності / Ю.О. Лупенко, М.Ф. Кропивко, М.Й. Малік [та ін.]; за ред. М.Ф. Кропивка. – К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 50 с.

Ревуцкая А. А.

Смолий Л. В.

Бурляй А. П.

Уманский национальный университет садоводства

СОВРЕМЕННЫЕ АГРОФОРМИРОВАНИЯ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ АГРАРНОЙ СФЕРЫ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Резюме

В статье выделены причины ухудшения финансового и экономического состояния сельскохозяйственных предприятий, особенно больших аграрных и агропромышленных компаний. Исследован ряд масштабных по размеру компаний, которые через совокупность определенных причин стали убыточными. Сделан вывод о сохранении льготного налогообложения аграриев. Даны предложения относительно преодоления экономического кризиса аграриев в краткосрочном и долгосрочном периодах с учетом опыта зарубежных стран.

Ключевые слова: экономическая поддержка аграриев, концентрация производства, финансово-экономическое состояние, агрохолдинги, вертикально интегрированные структуры, горизонтально интегрированные структуры.

Revutska A. O.
Smolii L. V.
Burlyay A. P.

Uman National University of Horticulture

MODERN AGRICULTURAL FARM AND THEIR ROLE IN AGRICULTURAL AREAS OF UKRAINE ECONOMY

Summary

Were singled out of causes deterioration of the financial and economic situation of farms, large agricultural and agro-industrial companies. Investigated a number of large scale by size companies through a combination of these reasons were loss-making, concluded preserving of preferential tax landowners. The proposals are given to overcome the economic difficulties of farmers in the short and long term based on the experience of foreign countries.

Key words: economic support farmers, the concentration of production, financial and economic conditions, agricultural holdings, vertically integrated structure horizontally integrated structure.

УДК 351.824.1:338.45:621

Редьква О. З.

Технічний коледж

Тернопільського національного технічного університету
імені Івана Пулюя

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА МАШИНОБУДУВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

У статті проведено дослідження стану економічної безпеки машинобудування агропромислового комплексу. Виокремлено основні проблеми, що перешкоджають розвитку машинобудування агропромислового комплексу. Окреслено напрями та заходи, спрямовані на підвищення економічної безпеки машинобудування агропромислового комплексу.

Ключові слова: економічна безпека, управління економічною безпекою, машинобудування агропромислового комплексу, напрями підвищення економічної безпеки машинобудування агропромислового комплексу.

Постановка проблеми. Сучасна економіка характеризується непослідовністю свого розвитку. З одного боку, розвиток економічних відносин накладає свій відбиток на становлення та розвиток машинобудування агропромислового комплексу держави, а з іншого – на його ефективне функціонування та у зв'язку із цим на зростання загальних економічних показників. Звідси – забезпечення економічної безпеки машинобудування агропромислового комплексу є складовою частиною глибоких соціально-економічних перетворень у державі. Успіх економічної стабільності значною мірою залежить від створення оптимальних та стабільних умов для функціонування підприємств машинобудування. Необхідність забезпечення економічної безпеки цих підприємств зумовлюється ще й тим, що впродовж останніх років простежується стрімке падіння частки вищезазначеної галузі у валовому внутрішньому продукті України. Ця проблема носить латентний характер. Окрім того, зниження рівня економічної безпеки машинобудування агропромислового комплексу є загрозою економічній безпеці України. Головною причиною такого стану речей є безсистемність та фрагментарність уживаних заходів. Отже, дослідження проблем забезпечення економічної безпеки машинобудування агропромислового комплексу є вкрай актуальним завданням сучасної науки та практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми забезпечення економічної безпеки машинобудування розглянуто в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців: Бандурки О.М.,

Безбожного В.Л., Белоусової І.А., Бендікова М.О., Білошкурської Н.В., Боброва Є.А., Борисенко З.М., Варналія З.С., Денисенка М.П., Живко З.Б., Копитко М.І., Матвеева Н.В., Мігус І.П., Ярочкіна В.І. та ін. Щодо розвитку машинобудування агропромислового комплексу, то такі питання розглянуто в працях Тарасова Н.В. Товстоп'ят В.Л., Петрова В.М.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на актуальність та дослідженість даної проблематики, відсутні підходи до здійснення комплексного забезпечення економічної безпеки підприємств машинобудування агропромислового комплексу. Таким чином, у наукових роботах згаданих авторів не повною мірою виокремлено напрями забезпечення економічної безпеки машинобудівного комплексу. Пошук розв'язання окреслених вище проблем свідчить про актуальність та доцільність проведення дослідження в даному напрямі.

Мета статті полягає у виокремленні перспективних напрямів підвищення економічної безпеки машинобудування агропромислового комплексу в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. На формування та розвиток економічного потенціалу та забезпечення фінансової стабільності підприємств машинобудівного комплексу впливає невизначеність розвитку вітчизняної економіки, яка залежить від зміни параметрів розвитку світових економічних процесів [1, с. 426]. Чутливість національної економіки навіть до непомітних коливань кон'юнктури світових ринків є надто високою. Дія зовнішніх